

Sygn. akt II CSK 480/20

POSTANOWIENIE

Dnia 22 września 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z wniosku W. S.
przy uczestnictwie Gminy R.
o stwierdzenie nabycia spadku,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 22 września 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy
od postanowienia Sądu Okręgowego w P.
z dnia 16 października 2019 r., sygn. akt IV Ca [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną wnioskodawcy W. S. od postanowienia Sądu Okręgowego w P. z dnia 16 października 2019 r., sygn. akt IV Ca [...] Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w P. zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w P. z dnia 7 grudnia 2018 r., stwierdzające nabycie spadku po L. S., zmarłym dnia 15 lutego 2016 r., na rzecz jego brata - wnioskodawcy, na podstawie ustawy, w ten sposób, że stwierdził nabycie spadku w całości na rzecz uczestniczki Gminy R. , na podstawie testamentu z dnia 1 stycznia 2014 r. Sąd drugiej instancji uznał, że testamentem o treści: „cały swój majątek ruchomy i nieruchomy to znaczy dom, cała działka [...] ze wszystkim, samochód, pieniądze akcje w banku w razie śmierci przekazuję na cele społeczne to znaczy na przedszkola, żłobki, na potrzeby dzieci. Cały majątek znajduje się w S.. Jestem mieszkańcem Gminy R. i upoważniam Urząd Gminy do sprzedaży lub innej formy na cele wymienione”, spadkodawca powołał do spadku jako spadkobiercę testamentowego uczestniczkę. Według Sądu Okręgowego nie ulega wątpliwości, że spadkodawca chciał na wypadek śmierci rozrządzić swoim majątkiem na cele społeczne i jego przekonanie, że taki cel może być osiągnięty dzięki powołaniu do spadku Gminy R., jest uzasadnione. Okoliczność, iż spadkodawca posłużył się zwrotem „upoważniam Urząd Gminy do sprzedaży lub innej formy na cele

wymienione”, nie oznacza że nie wskazał spadkobiercy. W konsekwencji życzliwa wykładnia testamentu pozwalała uznać, że intencją spadkodawcy było powołanie do dziedziczenia Gminy R., która z kolei powinna przeznaczyć uzyskane w ten sposób środki, na cele społeczne, tj. na przedszkola, żłobki znajdujące się na terenie całej gminy, na potrzeby dzieci.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

W ocenie wnioskodawcy Sąd drugiej instancji w sposób oczywisty naruszył przepisy prawa materialnego, tj. art. 948 § 1 i 2 k.c., wskutek dokonania uzupełnienia treści testamentu z przekroczeniem dozwolonej jego wykładni.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Mając na względzie zaprezentowaną przez Sąd odwoławczy w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia wykładnię treści testamentu spadkodawcy, w kontekście reguł wykładni ostatniej woli przewidzianych w art. 948 k.c.,

brak podstaw do podzielenia tezy skarżącego, iż skarga kasacyjna jest oczywiście zasadna w powyższym rozumieniu przesłanki przyjęcia jej do rozpoznania.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

jw